

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/348447818>

Ani Antik Kenti

Chapter · October 2020

CITATIONS

0

READS

296

1 author:

Zeynep Çokal

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University

31 PUBLICATIONS 58 CITATIONS

SEE PROFILE

Editör

Dr. Tolga Fahri ÇAKMAK

Turist Rehberleri İçin
ANADOLU'DA ANTİK KENT
VE
MERKEZLER

Göbeklitepe • Çatalhöyük • Truva • Alacahöyük • Hattuşa • Frig Kentleri • Ksantos • Letoon
Phaselis • Sardeis • Assos • Didyma • Kaunos • Side • Klaros • Efes • Pergamon • Asklepion
Sagalassos • Aizanoia • Priene • Milet • Zeugma • Myra • Afrodisias • Hierapolis • Perge
Aspendos • Laodikeia • Patara • Antiocheia Pisidya • Harran • Soğmatar • Nemrut • Ani

Ankara, 2020

DETAY YAYINLARI : 1223
1. Baskı : Eylül 2020
ISBN : 978-605-254-283-5
Yayıncı Sertifika No : 46573
Matbaa Sertifika No : 26649

Kitap bölümlerine ait her türlü yasal/akademik sorumluluk bölüm yazarlarına aittir.

© Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık
Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Büro Matbaacılık ve Basımevi
1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Editör: Tolga Fahri Çakmak
Turist Rehberleri İçin Anadolu'da Antik Kent ve Merkezler, 1. Baskı
ISBN: 978-605-254-283-5, viii + 750 sayfa, kaynakça var, dizin yok

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

ANİ

Arş. Gör. Dr. Zeynep ÇOKAL¹

“Ani Bir Dünya Ama Dünya Bir Ani Değil...”

Atasözü

GİRİŞ

Anadolu toprakları bulunduğu coğrafya ile eşsiz doğal ve kültürel değerlere sahip olan bir destinasyondur. Bu coğrafyada binlerce yıl içinde çok farklı ulusların ve kültürlerin yaşamış olması, Anadolu'nun sahip olduğu en önemli kültürel varlıkları oluşturmuştur. Bu topraklarda yaşamış medeniyetlerin bıraktığı en önemli miraslardan biri ise o dönemlerde insanların yaşam alanı olan kentlerdir. Uygarlıkların günlük yaşamından sanat anlayışına, mimarisine kadar birçok konuda fikir edinilmesini sağlayan bu kentler günümüzde önemli birer turistik çekicilik unsuru haline gelmiştir. Anadolu coğrafyasında keşfedilen ve daha keşfedilmemiş olan birçok antik kent bulunmaktadır. Bu antik kentlerin en önemlilerinden biri de Doğu Anadolu Bölgesi'nin en önemli turistik ürünlerinden biri haline gelen Ani antik kentidir.

Ani isminin kökenine ilişkin farklı rivayetler bulunmaktadır. En çok kabul gören rivayete göre, kentin ismi Urartu dilinde Akhuriani kelimesinin yıllar içinde dilden dile kısaltarak Ani'ye dönüştüğüdür. Akhuriani isminin ise Arpaçay nehrinin Urartu dilindeki ismi olan Akhurian kelimesinden türediği belirtilmektedir (Yazıcı, 2017, s. 15). Çok kültürlülüğün oldukça önemli bir yansıması olan Ani antik kenti burada yaşamış olan birçok uygarlığın mirasına ev sahipliği yapmaktadır. İpekyolu üzerinde ve korunaklı bir yapısının olması şehri tarihsel süreç içinde önemli bir noktaya getirmiştir. Bunun sonucunda da Orta Çağ'ın “Binbir Kiliseli Kent”i olarak nitelendirilen Ani antik kentinde cami, türbe, manastır, şapel, kilise gibi çok sayıda dinsel yapı oluşmuş ve Doğu ile Batı'nın sentezi bir şehir ortaya çıkmıştır. Ani Tarih Öncesi Çağlarından başlamak üzere, Eski Çağ, Orta Çağ, Selçuklu ve Osmanlı Devleti dönemine ait her tür taşınabilir ve taşınmaz kültür varlığı, somut olmayan kültürel miras a ev sahipliği yaparak insanlığın evrensel tarih hazinesini yansıtan bir şehir haline gelmiştir (Belli, 2019, s. 18) Yüzyıllar içinde farklı süreçlerden geçen bu şehir zamanla yerleşim yeri olma özelliğini yitirmiş ve antik kent haline gelmiştir. Günümüzde ise yapılan kazılar ve araştırmalar sonucunda antik kent yapıları gün yüzüne çıkarılmış ve şehir açık hava müzesi haline getirilmiştir.

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, zynpcokal@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5729-3228>.

KAYNAKÇA

- Akçayöz, V. (2016). *Ani'nin Gizemli Yüzü*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Ani Harabeleri, (2020). <https://www.aniharabeleri.org/> Erişim Tarihi: 03 Nisan 2020.
- Ani Kazıları, (2020). www.ani.gov.tr/kazilar.asp Erişim tarihi: 14 Nisan 2020.
- Ani Yönetim Planı, (2015). [retreved:http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/57313,ani-kulturel-peyzaji-yonetim-planipdf.pdf?0](http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/57313,ani-kulturel-peyzaji-yonetim-planipdf.pdf?0) Erişim tarihi: 14 Nisan 2020.
- Ateş, A. (2018). Ani Arkeoloji Alanı. A. Karaman, K. Sayın, A. Ateş, (Ed.), *Türkiye Unesco Değerleri ve Turizm Potansiyeli* içinde (s. 187-201). Konya: Eğitim Yayınları.
- Aydın, D. (1998). *Erzurum Beylerbeyliği ve Teşkilatı: Kuruluş ve Genişleme Devri (1535-1566)*. Türk Tarih Kurumu: Ankara.
- Bayram, F., Alp, N ve Aktüre, Z. (2019). Archaeological Site of Ani. N. Ertürk ve Ö. Karakul, (Ed.), *UNESCO World Heritage in Turkey* içinde (s. 446-483). Ankara: Turkish National Commission for UNESCO.
- Belli, O. (2006). Kafkasya'nın Batıya Açılan En Büyük Kapısı Ani Kalesi ve Kenti. *Serhat Kültür Dergisi*, Prof. Dr. M. Fahrettin Kirzioğlu Hatıra Sayısı, 2-6.
- Belli, O. (2007). Erken Demir Çağı'nda Ani. Uluslararası Kars 2. Kent Kurultayı, Kafkasya'da Ortak Geleceğimiz Sempozyumu (24-26 Eylül 2004) Bildiriler Kitabı, İstanbul, 76-91.
- Belli, O. (2014). *Ani, Selçukluların 1064 Yılında Anadolu'yu Fetihlerinin 950. Yılı Anısına*. İstanbul: Belli Eğitim Kültür Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi Yayını, No:4.
- Belli, O. (2019). *Her Yönü İle Ani*. İstanbul: Türkiye Turing Otomobil Kurumu Yayınları.
- Çaycı, A. (2017). *İslam Mimarisinde Anlam ve Sembol*. Konya: Palet Yayınları.
- Çoruhlu, Y. (2008). *Yeni Dönem Ani Kazıları*. 30. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt. 2, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- DÖSİM, 2020. <http://www.dosim.gov.tr/muze-istatistikleri>. Erişim Tarihi: 3 Nisan 2020.
- Eşitti, B. (2017). Ani Harabelerinin Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkileri. *Journal of Social Sciences and Humanities Researches*, 18, 129-147.
- Gündoğdu, H. (2006). Kültürlerin Buluştuğu Bir Ortaçağ Şehri: Ani. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 17, 55-84.
- Gündoğdu, H. (2009). *Kuzeydoğu Anadolu'da Mimari*, İstanbul: Milli Reasürans T.A.Ş.
- Gürdal, M. (2001) *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Muğla: Muğla Üniversitesi Matbaası.
- Kanbarova, G. (2015). Ani'nin İslam Devri Mimari Anıtları. Azerbaycanşinaslık: Geçmiş, Bugünü ve Geleceği, (Dil, Folklor, Edebiyat, Sanat, Tarih) Sempozyum Kitabı, 192-209.
- Karamağaralı, B. (1998). Ani kazılarına genel bakış. *Sanat Tarihi Dergisi*, IX, 38-42.
- Kars İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?98BF81C48E8359E167D2503B3A7E16F1>, Erişim Tarihi: 16.03.2020.

- Kars İl Özel İdaresi, 2020. <http://www.karsozelidare.gov.tr/kars-ani-antik-kenti-arasi-yolcu-tasimaciligi-mevsim-sartlari-goz-onunde-bulundurularak-guncellenmistir> Erişim Tarihi: 13 Nisan 2020.
- Kılıçbey, M. (2012). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Turizm Alan Bilgisi ve Biliş Düzeylerinin İncelenmesi: Kars İli Örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Küçüköner, M. (2016). Doğu ve Batı Kültürlerinin Etkisi Altında Ani Gravürlerine Bakış, İpek Yolu Ülkelerinin Kültür Diyalogu Uluslararası Sempozyum Bildiri Kitabı, 300-310.
- Kültür Portalı, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kars/gezilecekyer/anoren-yer>, Erişim Tarihi: 16 Nisan 2020
- Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2020. <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-162856/ani-arkeolojik-alani-kars.html>, Erişim tarihi: 10 Nisan 2020.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, <https://kars.ktb.gov.tr/TR-54868/dunya-miras-listesinde-ani-oren-yeri.html> Erişim Tarihi: 16 Nisan 2020.
- McReynolds, L. (2016). Nikolai Marr: Reconstructing Ani as the Imperial Ideal, *Ab Imperio*, 1, 102-124.
- Özkan, H. (2016). *Saltuklu Mimarisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, No: 1154.
- Özlü, T. ve Kaleli, C. (2019). Kültürel Miras Turizmi Açısından Bir Değerlendirme: Ani Antik kenti. *Amisos*, 4(7), 195-218.
- Pravilova, E. (2016). Contested Ruins: Nationalism, Emotions, and Archaeology at Armenian Ani, 1892-1918. *Ab Imperio*, 1, 69-101.
- Sağır, G. (2014). *Bizans İmparatorluğu Döneminde Anadolu'da Ermeni Yerleşimleri, Tarihte Türkler ve Ermeniler: İlkçağ ve Ortaçağ*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Sevindi, C. (2015). Tarihi Ani Şehri'nin (Kars) kuruluş ve gelişim süreciyle ilgili coğrafi bir analiz, Zaman, S., Coşkun, O. (Ed.), *Coğrafya'ya adanmış bir ömür: Prof. Dr. Hayati Doğanay içinde (s. 571-597)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
https://www.pegem.net/Userfiles/File/Cografyaya_Adanmis_Bir_Omur.pdf
Erişim Tarihi: 14 Nisan 2020
- Solmaz, G. (2000). *Ortaçağ'da Erzurum-Kars Kaleleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Şener, Y. S. (2014). Ani Şehir Surları, Korunma Sorunları ve Çözüme Yönelik Öneriler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(10), 977-990.
- Virtualani, 2020. www.virtualani.org. Erişim Tarihi 13 Nisan 2020.
- Yazıcı, S. (2017). *Seyyahların Gözünden Ani*. Ankara: Eflal Ajans ve Matbaacılık.
- Yıllık Sıcaklık Ortalamaları, 2020. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/sicaklik-analizi.aspx?s=m#sfB> erişim tarihi: 13 Nisan 2020.
- Yiğitbaş, A. (2014). Ani Harabeleri ve Fetih Camii. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 1, 1-5.